

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

Titulus XII. De Decimis, Primitiis, & Oblationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

TITULUS XII.

DE

Decimis, Primitiis, & Oblationibus.

Quæres primò. Quid sunt Decimæ, Primitiæ, & Oblationes?

R. Decimæ sunt decima pars fructuum aut proventuum, DEO in recognitionem universalis domini debita, ipsius Ministris ob spirituale ministerium solvenda. Dividuntur decimæ in prædiales, & personales. Prædiales solvuntur de fructibus agrorum, vinearum, pratorum, &c. & sunt vel majores, ex frumento, vino &c. vel minores ex fœtibus animalium, & vocantur decimæ sanguinis, ex lana, ovis, rapis, leguminibus hortorum &c. Decimæ personales sunt, quæ ex lucro, industria personarum acquisito deductis expensis solvuntur.

2dò. Primitiæ sunt primorum pars certa fructuum, qui ex agris & animalibus DEO in signum gratitudinis offeruntur. De his agitur in *can. reverentini. 65. caus. 16. q. 1.* Primitiarum origo à S. Hyeron. in *cap. 1. de decimis* describitur.

3tò. Oblationes sunt largitiones gratuita, quas fideles pro peccatis in Ecclesia vel Altari, vel diebus liberis, vel certis anni temporibus, ut circa Pascha, Pastoribus offerunt. De quibus *can. quia sacerdotes. 13. caus. 10. q. 1.* Sunt quidem oblationes arbitrariæ à libera

offerentium voluntate dependentes: attamen si Parochiani ex consuetudine tempore paschali aut anniversaria festorum celebriorum die, defunctorum sepulturis, anniversariis, aliisque de requiem Sacrificiis inter Missarum solemnia oblationes facere consueverint, justè ad laudabilis consuetudinis observantiam compelli possunt, ut loquitur *cap. ad Apostolicam. 42. de simon.*

Quæres secundò. Quo jure decimæ Ministris Ecclesiæ debentur?

R. Quoad substantiam decimæ debentur jure divino: DEO enim in recognitionem supremi debentur domini. *cap. tua nobis. 26. cap. cum non. 33. de decimis.* Ex jure naturali & divino pro alimentis Ministrorum Ecclesiæ solvendæ sunt. *cap. cum secundum. 16. de præbend.* Hinc meritò dicit Tridentin. *sess. 25. de reform. cap. 12.* Decimarum solutio debita est DEO: attamen quoad formam videlicet, quod in tali quantitate, de talibus agris, ex talibus fructibus, tali modo numerando, ex uno agro in alium, vel non, est ex merito jure ecclesiastico, vel consuetudinario, quod contrario statuto, privilegio, aut aliâ consuetudine tolli aut minui potest. *cap. dilecti. 8. cap. ad audientiam. 12. de decimis.*

Fff 2

Quæ-

Quæres tertio. Quinam decimas solvere obligantur ?

R. Omnes cujuscunque Ordinis & dignitatis, nisi specialem exemptionem allegare valeant, solvere decimas tenentur. *cap. ex transmissa. 23. cap. à nobis. 24. de decimis.* in specie primò omnes Parochiani. *cap. parochianos. 14. cap. tua nobis. 26. cap. in aliquibus. 32. de decimis.* 2dò. Etiam Judæi & Pagani de prædiis, quæ à Christianis possessoribus ad illos emptione alioue titulo devenerunt, decimas solvere debent. *cap. de terris. 16. de decimis. cap. quanto. 18. de usur.* Ratio est: quia à tempore, quo parochiæ distinctæ, prædia intra fines parochiæ existentia onus solvendi decimas annexum habent: quod onus, quia reale, ad quemcunque transit possessorem. 3tò. Clerici in aliena parochia prædia titulo patrimoniali possidentes absque dubio ad decimas obligantur. *can. si quis laicus. 42. caus. 16. q. 1.* quin & de bonis beneficialibus in aliena parochia sitis, aut bonis dotalibus alicujus Ecclesiæ in aliena parochia existentibus solvendæ sunt decimæ: quia, ut dicitur in *can. quicumque. 44. caus. 16. q. 1.* omninò providendum, ut aliæ Ecclesiæ antiquiores propter novas suam justitiam, aut decimam non perdant, sed semper ad antiquiores Ecclesias persolvatur. *cap. novum. 2. de decimis.* ubi dicitur, novum esse exacti-
onis genus, quod Clerici Clericis decimas dare compellantur, intelligendum est, quòd Clerici ex suis decimis decimas dare non obligentur. 4tò.

Religiosi sive exempti, sive non exempti, de prædiis, quæ conducunt, decimas dare tenentur. *cit. cap. dilecti. 8. de decimis.* Item de prædiis noviter acquisitis, si illa antea ad decimas obligata fuerunt. *cap. commissum. 4. cap. nuper. 34. de decimis.* & *cap. 2. §. caterùm. eod. in 6.* Quamvis Regulares à decimis ex hortis, nutrimentis animalium, & novalibus, quæ propriis manibus aut sumptibus faciunt, de jure communi sint immunes. *cap. ex parte. 10. de decimis.*

Quæres quarto. Qualiter à solutione decimarum fieri potest exemptio ?

R. A solutione decimarum quis eximi potest modis sequentibus: primò per privilegium, quod tamen Princeps sæcularis impertiri nequit. Imperialis concessio, quantumcunque generaliter fiat, neminem potest à solutione decimarum eximere, quæ divinâ constitutione debentur. *cap. tua. 25. de decimis.* neque Episcopus, sed solus Papa. *cit. cap. ex parte.* Privilegium exemptionis à decimis, quia odiosum, & parochiale continet præjudicium, strictè est interpretandum, & idè ad novalia non extendendum; quinimò si Ecclesiæ parochiali valde damnosum, est revocandum. *cap. suggestum. 9. de decimis.* & *cap. 2. eod. in 6.* etiam per non usum, aut contrarium 30. vel 40. annorum usum amittitur. *cap. si de terra. 6. cap. accedentibus. 15. de privileg.* sicut etiam per compositionem. *cap. dilecti. 8. cap. suggestum. 9. cap. nuper. 34. de decimis.*

2dò.

2do. Per consuetudinem, quæ si sit circa modum, quantitatem, certos fructus, modum numerandi &c. sufficit consuetudo decennalis: decimæ enim juxta approbatam loci consuetudinem solvendæ sunt. *Cap. commissum. 4. cap. dilecti. 8. cap. cum sint homines. 18. cap. in aliquibus. 32. de decimis.* Qui decimatori contrariam opponit consuetudinem, eam probare tenetur. *Cap. fin. de consuetudine. cap. cum Ecclesia. 3. de caus. possess. & propriet.*

3to. Per præscriptionem cum titulo: quia est contra Ecclesiam; immemorabilem sine titulo: *Cap. 1. de præscript. in 6.* Etiam Laicus exemptionem à decimis præscribere potest: quamvis enim jus activum decimandi habere non possit, juris tamen exemptionis à decimis incapax non est.

4to. Per cessionem: ita Parochus monasterio pro jure alio speciali jus decimandi cedere potest. *Cap. ex multiplici. 3. de decimis.* Attamen ad talem transactionem, compositionem, vel cessionem, ut sit perpetua, Superioris Ecclesiastici consensus requiritur & auctoritas. Pecuniâ aut alio temporali jus solvendi decimas redimi non posse, constat ex *cap. fin. de rerum permutatione.*

Quæres quintò. Quibus decimæ sunt solvendæ?

1°. Regulariter Parocho soli debentur decimæ, & hic habet intentionem fundatam decimas ex omnibus agris intra limites suæ Parochiæ situatis percipiendi. *Can. si quis Laicus. 42. Can. statuimus. 55. caus. 16. q. 1. cap. cum contingat. 29. cap. cum in tua. 30. de decimis.*

Etiam contra Episcopum, *cap. fin. de Paroch. exceptis decimis, quæ sunt intra fines Ecclesiæ Cathedralis. Cap. dudum. 21. de decimis.* Aut quæ sunt in nullius Parochia. *Cap. quoniam. 13. ibid.*

2do. Spoliatus à Parocho decimis intra parochiam existentibus, quamvis possessionem probaverit, restituendus non est, donec titulum quoque probet, est textus notabilis in *cap. ad decimas. 2. de restitut. spoliat. in 6.*

3to. Decimæ prædicales Ecclesiæ Parochiali, intra cujus fines prædia existunt, sunt persolvendæ. *Cap. fin. de Parochiis.* Nisi aliud habeat consuetudo. *cap. ad Apostolica. 20. de decimis.* Decimæ personales solvendæ sunt Ecclesiæ, in qua audiuntur divina, & Ecclesiastica percipiuntur Sacramenta.

4to. Ex agris novalibus (Novalia dicuntur, si ex terra nunquam vel ab immemoriali tempore non culta fiat ager, *cap. 1. cap. quid per novale. 21. de Verb. signif.*) decimæ Parocho solvi debent, intra cujus parochiæ fines novale existit. *Cap. cum contingat. 29. de decimis.* Quamvis alius in Parochia jus decimandi præscripserit, aut ex Privilegio jus decimandi habeat. Dixi: *Si ex terra nunquam culta ager fiat:* Si enim sola terræ cultura mutetur, ut pratium convertitur in agrum, eodem modo, sicut antea, decimæ solvi debent. *Cap. commissum. 4. de decimis.*

5to. Propter malitiam Clericorum, vel Parochorum, aut eorum abundantiam decimæ ipsis justè denegari non possunt. *Cap. tua nobis. 26. de decimis.*

Quæres sextò. Quomodo alter à Parocho

rocho jus decimandi intra Parochiam acquirere potest ?

R. Ecclesia vel persona Ecclesiastica intra fines alterius Parochiæ jus decimandi acquirere potest modis sequentibus. 1mo. Concessione Summi Pontificis. *Cap. 2. de decim. in 6.* 2do. Si Laicus cum consensu Episcopi Monasterio vel alteri Ecclesiæ à Parochiali distinctæ decimas Ecclesiasticas donet. Colligitur ex *cap. dudum. 31. de decimis.* 3to. Per compromissum aut compositionem amicabilem partibus de jure decimandi inter se controversis. Idem est de transactione. 4to. Permutatione, cum persona ecclesiastica vel Ecclesiasticâ ejusdem conditionis decimas commutare possit. 5to. Unione Ecclesiæ Parochialis cum Collegio, Monasterio, vel dignitate. 6to. Præscriptione quadragenariâ. *Cap. de quarta. 4. cap. ad aures. 6. de præscript. cap. 1. eod. in 6.*

Quæres septimò. Quomodo Laici decimas habere possunt ?

R. 1mo. Laici juris decimandi, utpote juris spiritualis, sunt incapaces, ita ut nec eas retinere, nec obtentas in alios transferre possint. *Can. pervenit. 13. caus. 1. q. 3. Can. decimas. 1. caus. 16. q. 7. cap. ad hæc. 15. cap. prohibemus. 19. de decimis. cap. 2. eod. in 6.* Ex quo sequitur, quod cum Laici decimas possidere non valeant, nec easdem, quocunque tandem tempore illas tenuerint, præscribere possint. *Cit. cap. prohibemus.*

2do. Ante Concilium Lateranens. sub Alexand. III. Anno 1179. celebratum Episcopi aliique Prælati Ecclesiarum ad remuneranda Principum Sæcularium

Ecclesiæ præstita obsequia, & pro potenti Ecclesiarum suarum protectione Laicis decimas Ecclesiasticas in feudum dare solebant: sed cum hoc modo præcipua redituum Ecclesiæ portio paulatim ex manibus Patronorum devolveretur, ac per Successionem in manus adversariorum & luporum deveniret, in præfato Concilio Generali Statutum fuit, ut nullus Episcopus aut inferior Prælati jus decimandi in manus Laicas sub quocunque titulo impostero dare vel transferre possit. *Cap. quamvis. 17. cap. prohibemus. 19. de decimis. cap. 2. §. sanè. eod. in 6. cap. Apostolica. 7. de his, quæ fiunt à Prælato.*

3to. Si Laici de facto decimas possideant, illas ante dictum Concilium Lateran. in feudum habuisse præsumuntur, dummodò possessionem, quæ hominum memoriam excedat, probare possint. *Gloss. in cap. 1. de præscript. in 6. Verb. memoria.*

4to. Decimæ, quas Laici ante Concilium Lateranensè ab Ecclesiis in feudum habuerunt, post dictum Concilium in alios Laicos, etiam consentientibus Ecclesiæ Prælati, transferri nequeunt, juxta expressum textum in *cap. prohibemus. 19. de decimis.* Quamvis tales decimæ cum consensu Episcopi è manibus Laicalibus ad aliam Ecclesiam transire valeant. *Can. in Sacris. 56. caus. 16. q. 1. cap. cum & plantare. 3. de Privileg. cap. 2. §. sane. de decimis. in 6.* Et hac occasione Collegia & Monasteria tam amplas decimas à fundatoribus vel dotis augmentatoribus obtinuerunt. An autem Ecclesia decimas ante Concilium

in

in feudum datas, si feudum Ecclesiæ per extinctionem familiæ aperiatur, eas iterum alteri Laico in feudum conferre possit, magna est controversia. Legistæ ex *cap. 2. de feudis*, tuentur affirmativam; addunt in Germania esse consuetudinem, quod decimæ Laicales, hoc est: illæ, quæ ante Concilium Lateran. à Laicis acquisitæ, sicut cætera bona secularia, valeant alienari.

Quæres *ottavo*, De quibus rebus & fructibus solvendæ sunt decimæ?

R. *1mo*. Decimæ personales solvuntur de omni lucro justo, ex mercimonio, arte, scientia, & qualibet industria acquisito. *Can. quicumque. 4. caus. 16. q. 7. cap. ad Apostolica. 20. de decimis*. Verum hæ personales decimæ in hisce partibus extra usum sunt, ac per oblationes, quæ vel annuatim, vel in administratione Sacramentorum fiunt, suppleantur. *2do*. Decimæ prædiales de omnibus terræ fructibus, & animalium fœtibus solvendæ sunt. *Cap. nuntios. 6. cap. ex parte. 12. de decim.* De facto tamen fructus, qui in specie sint decimandi, docet consuetudo. *Cap. dilecti. 8. cap. ad Apostolic. 20. cap. in aliquibus. 32. de decimis*.

Quæres *nono*, Quomodo decimæ sunt solvendæ?

R. De jure communi *1mo* de decem partibus una est decimatori præstanda. *Cap. cum homines. 7. de decimis. 2do*. Decimæ prædiales statim, postquam fruges collectæ, solvi debent. *Git. cap. cum homines*. Decimæ personales in fine anni præstantur. *3tio*. Decimæ prædiales ad horreum Parochiale Parochianorum

sumptibus sunt devehendæ. *Can. reverimini 65. caus. 16. q. 1.* De consuetudine contrarium practicatur. *4to*. Decimæ prædiales solvendæ in manipulis jam collectis in natura, nullâ factâ deductione expensarum, seminis, sumptuum, tributorum, censuum. *Cap. tua nobis. 26. cap. Pastoralis. 28. de decimis*. Personales decimæ deductis solvuntur expensis: solvuntur enim de lucro ex industria obtento, quale nullum est, nisi deductis expensis: *5to*. Decimæ solvendæ sunt fideliter, ita ut nec optima, nec pars pejor pro decima obturatur.

Quæres *decimo*, Quæ decimas defraudantium pœnæ?

R. De his ita loquitur *Trident. Sess. 25. cap. 12*, Non sunt ferendi, qui variis artibus decimas Ecclesiis obvenientes subtrahere moliuntur, aut qui ab aliis solvendas temerè occupant, & in rem suam vertunt, cum decimarum solutio debita sit DEO, & qui eas dare noluerint, aut dantes impediunt, res alienas invadunt. Qui eas aut subtrahunt aut impediunt, excommunicentur, nec ab hoc crimine, nisi plenâ restitutione secutâ, absolvantur. Concordat *cap. ex parte. 21. & cap. in aliquibus. 32. de decimis*.

Quæres *undecimo*, Quas pœnas Regulares, qui sunt causa, quod debitæ Ecclesiis decimæ non solvantur, specialiter incurrunt?

R. Vel Religiosi ipsimet decimas non solvunt, aut defraudant, ut novalia, aliâsque decimas ex suis bonis Ecclesiæ debitas sibi appropriando, vel
suis

fuis animalibus à decimis liberis aliorum animalia immiscendo, aut non permittendo, vel prohibendo, ne coloni ex agris, quos excolendos eis dederunt, decimas solvant, si sint in officiis, ab eisdem suspenduntur: aliàs sunt excommunicati.

2da. Sunt causa moralis, quod alii decimas non solvant, si vel in concionibus aliquid dicant, unde audientes à decimarum solutione rerrahuntur: & tunc excommunicationem de facto incurrunt: aut si consentibus sibi de solvendis decimis conscientiam non faciant; & tunc ab officio prædicationis suspensi manent, donec consentibus conscientiam fecerint, excommunicationis sententiam incurfuri, si prædictâ negligentia non purgatâ prædicare præsumpserint. Quæ pœnæ continentur in *Clement. 1. de decimis.* & *Clement. cupientes. de pœnis.*

Quæres *duodecimò*. Ad quem spectant oblationes?

R. Oblationis nomine intelligitur, quidquid in Ecclesia quocunque modo sive intra sive extra Missarum soleunia, sive intra sive extra Ecclesiam offertur. *Cap. cum inter. 29. de V. S.* Hæ oblationes, quas fideles ex propriis & licitis rebus faciunt, ad Ecclesiam, intellige Parochialem pertinent, nisi constet de alia offerentium voluntate, nec à Laicis absque Sacrilegio sibi appropriari possunt. *Can. quia Sacerdotes. 13. Can. Sanctor. 14. caus. 10. q. 1. cap. causa. 13. de V. S. Trid. Sess. 25. de Refor. cap. 12.* Hortatur omnes & singulos pro Christiana charitate, debitoque erga Pastores suos munere, ut de bonis sibi à DEO collatis Episcopis & Pastoribus, qui tenuioribus præfunt Ecclesiis, largè subvenire (intellige per oblationes pingues) ad DEI laudem, atque ad Pastorum suorum qui pro eis invigilant, dignitatem tuendam, non graventur.

TITU.